

COLLEGE VAN TOEZICHT VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VAN PEDAGOGEN EN ONDERWIJSKUNDIGEN

20-03 Uitspraak van het College van Toezicht van de Nederlandse Vereniging van pedagogen en Onderwijskundigen (hierna: de NVO) inzake het klachtschrift van mevrouw (...) (hierna klaagster) jegens mevrouw (...) (hierna verweerster).

Samenstelling van het College van Toezicht van de NVO

De heer mr. T.J. Dorhout Mees (voorzitter), mevrouw drs. C.E.H.M. Backhuijs-Raijmakers (lid), mevrouw drs. S. Klimesova (lid), de heer drs. J.C.A.M. Meijs (lid) en mevrouw L.S.A. Nuijtinck Msc (lid).

Ambtelijk secretaris: mevrouw mr. J. Siemons

Het College van Toezicht (hierna: het College) heeft het volgende overwogen en beslist:

1. Verloop van de procedure en ontvankelijkheid

Op 21 januari 2020 ontving het College van Toezicht via de e-mail een klachtschrift van klaagster gedateerd 21 januari 2020. Het College bevestigde de ontvangst bij brief van 23 januari 2020. Bij e-mail van 24 januari 2020 deelde klaagster desgevraagd mee de klacht niet bij een andere tuchtrechtelijke instantie te hebben ingediend.

Het College verklaarde de klacht op 6 februari 2020 ontvankelijk. Bij brief van 11 februari 2020 verzocht het College aan verweerster om binnen vier weken een verweerschrift in te dienen.

Klaagster verstreekte bij e-mail van 13 februari 2020 aanvullende informatie.

Het College ontving het ongedateerde verweerschrift bij e-mail van 10 maart 2020. De twee bijlagen bij het verweerschrift ontving het College op 20 maart 2020.

Het College informeerde partijen bij brief van 30 juni 2020 dat was besloten om in deze zaak een hoorzitting te houden.

Klaagster verstreekte bij e-mails van 3 en 21 juli 2020 aanvullende informatie.

De hoorzitting vond plaats op 26 augustus 2020 via Microsoft teams. Van de hoorzitting is een verslag opgesteld dat voorafgaand aan de uitspraak aan partijen is verstrekt. Het verslag maakt geen deel uit van de uitspraak.

2. De feiten

Op grond van de stukken en van hetgeen ter zitting heeft plaatsgevonden, kan van het volgende worden uitgegaan.

1. Verweerster (hierna ook moeder A) en klaagster (hierna ook moeder B) zijn voormalig partners. Zij kregen tijdens hun geregistreerd partnerschap twee dochters: dochter X geboren in februari 2003 en dochter Y geboren in maart 2007. Het partnerschap tussen verweerster en klaagster is bij beschikking van de rechtbank van 30 september 2013 ontbonden met ingang van 23 april 2014.

2. Verweerster en klaagster hebben beiden het gezag over de twee dochters. Dochter X heeft haar hoofdverblijfplaats bij klaagster en dochter Y bij verweerster. Verweerster en klaagster maakten bij de ontbinding van hun partnerschap afspraken over de verzorging en opvoeding van hun twee

dochters. Volgens deze zorgregeling zou dochter X bij verweerster verblijven van zaterdag 17.30 uur tot dinsdag 18.30 uur, en de rest van de week bij klaagster. Het verblijf tijdens vakanties, feestdagen en verjaardagen zou in gezamenlijk overleg worden verdeeld.

3. Sinds oktober 2016 wordt de zorgregeling tussen verweerster en dochter X niet meer uitgevoerd.

4. Op 2 januari 2020 diende de advocaat van verweerster een verzoekschrift in bij de rechtbank.

Hierin staat -voor zover hier van belang- het volgende:

'Ouderverstoting

22. Omdat moeder A zich ernstige zorgen maakte over X en dacht dat er sprake zou kunnen zijn van ouderverstoting heeft zij aan Veilig Thuis gevraagd of er een onderzoek verricht kon worden naar de hypothese van ouderverstoting door X. In de beschikking van 24 augustus 2018 geeft uw rechtbank aan dat het zeer wel mogelijk is dat er sprake is van ouderverstoting zoals door moeder A wordt gesteld.

23. Parental Alienation, ofwel ouderverstoting, is een proces waarbij na scheiding en onder bepaalde omstandigheden een gezonde hechtingsband met een ouder *schijnbaar* beschadigt of verbreekt. Moeder A, zelf orthopedagoog en psychotherapeute van beroep, geeft aan, dat wanneer zij het waargenomen gedrag van X objectief beschrijft en middels de diagnostische cyclus toetst aan de laatste wetenschappelijke inzichten en onderzoeken, er geen andere conclusie getrokken kan worden dan dat er hier sprake is van pure en ernstige ouderverstoting. Moeder A is als professional betrokken bij de werkgroep Ouderverstoting onder leiding van (...) en staat in nauw contact tot wereldwijd de beste experts op dit gebied.

24. Het onderhavige verzoek zal ten aanzien van de conclusie dat er volgens moeder A sprake is van ouderverstoting nog nader worden onderbouwd en aangevuld.

I. Contactherstel tussen moeder A en dochter X

Primair

Wijziging hoofdverblijf

(...)

28. Moeder A is van mening dat het noodzakelijk is dat het gehele proces van contactherstel tussen haar en dochter X zal plaatsvinden onder deskundige psychologische begeleiding. Volgens moeder A zou mevrouw drs. K met haar expertise op het gebied van ouderonthechting zeer geschikt zijn om dit proces te begeleiden.

(...)

Subsidiar

Nakoming zorgregeling

(...)

II. Verzoek tot ondertoezichtstelling van dochter X

(...)

39. Zoals punt 28 van het onderhavige verzoekschrift aangegeven, is drs. K bij uitstek deskundig om partijen in de onderhavige situatie te begeleiden. Zij is als psycholoog gespecialiseerd op het gebied van ouderverstoting/ouderonthechting. Mocht uw rechtbank het onderhavige verzoek tot ondertoezichtstelling van dochter X toewijzen, dan verzoekt zij de gezinsvoogd om de samenwerking met drs. K op te zoeken.

III. Voorwaardelijk verzoek tot benoeming deskundige

40. Mocht uw rechtbank het verzoek tot ondertoezichtstelling afwijzen, dan verzoekt moeder A om drs. K ex artikel 810a lid 2 Rv als deskundige te benoemen.'

5. De advocaat van verweerster diende in deze procedure met een zogenaamd F-9-formulier ('Indienen overige stukken') op 4 februari 2020 een aanvullend stuk in bij de rechtbank van de hand van verweerster. Dit document, genaamd 'Rapportage en behandeling', bestaat uit 46 pagina's. In dit document staat -voor zover hier van belang- het volgende:

'Deel 1: Zorgen om ontwikkeling van X en noodzaak van ingrijpen

(...)

Deel 2a: Is er sprake van actieve ouderonthechting (ouderverstoting)?

Deel 2b: Hoe ernstig is het gedrag van X en wat zijn de risico's voor haar ontwikkeling?

Om na te gaan of er sprake is van actieve ouderonthechting/ouderverstoting of mogelijk iets anders, en in welke mate, zijn de gedragingen van X in kaart gebracht, gebundeld in gedragsclusters en vergeleken met psychodiagnostische criteria in de meest recente wetenschappelijke literatuur. Ook is de ernst van het gedrag besproken en zijn de risico's voor de ontwikkeling van X beschreven. Dit heeft moeder A zelf gedaan, zij is gedragswetenschapper (...). Zij is momenteel vanuit haar professionele achtergrond betrokken bij de landelijke advieswerkgroep ouderverstoting (...). Omdat het hier de casus van haar eigen dochter betreft, kan moeder A hierover geen officieel rapport maken. Wel kan zij de gedragingen van X vergelijken met de objectieve criteria in de literatuur en aan de hand daarvan nagaan in hoeverre volgens de diagnostische richtlijnen er sprake is van ouderverstoting en welke risico's er ontstaan zijn in de ontwikkeling van X. Ook zal zij iets aangeven over de noodzaak tot ingrijpen om de ontwikkelingskansen van X te keren.

Gedragsclusters met concrete gedragingen (...) van X

Bronnen:

(...)

(verweerster benoemt hier een aantal concrete gedragingen en voorziet elke gedraging van een specifieke code; CvT)

(...)

(verweerster benoemt hier de volgende tien probleemclusters en gedragingen: Cluster 1 Onthechtingsgedrag, Cluster 2 Zwart-wit denken, Cluster 3 Eisend gedrag, Cluster 4 Inlevingsproblemen, Cluster 5 Hautain gedrag, Cluster 6 Verstoorde waarneming, Cluster 7 Angstig gedrag, Cluster 8 Leerproblemen, Cluster 9 Sociale problemen, Cluster 10 Identiteitsproblemen; CvT)

(...)

Mate van ernst per gedragscluster en vergelijken gedrag van X met onderkende diagnoses in wetenschappelijke literatuur

Hieronder wordt aan de hand van de gedragingen van X een verantwoording gegeven voor de mate van ernst van het gedrag van X. Probleemclusters en gedragingen die hiervoor zijn genoemd, worden vergeleken met de criteria van Rutter (ernsttaxatie) en diagnostische criteria van verschillende onderkende classificaties uit wetenschappelijke literatuur.

(...)

Overzicht:

Onthechtingsgedrag ZEER ERNSTIG
Verstoorde waarneming ERNSTIG
Angstig gedrag MATIG ERNSTIG
Eisend gedrag ZEER ERNSTIG
Hautain gedrag ZEER ERNSTIG
Inleveringsproblemen ZEER ERNSTIG
Zwart-wit denken ZEER ERNSTIG
Leerproblemen ERNSTIG
Sociale problemen ERNSTIG
Identiteitsproblemen VOORLOPIG ONBEKEND

(...)

(verweerster past hier op Cluster 1 (Onthechtingsgedrag) de Criteria van Rutter (ernsttaxatie) toe. Vervolgens past zij de criteria van Rutter (ernsttaxaties) toe op de volgende probleemclusters en gedragingen: de Clusters 2 tot en met 5 (zwart-wit denken (splitting), hautain gedrag, eisend gedrag, inlevingsproblemen), Cluster 6 (verstoorde waarneming) en Cluster 7 (Angstig gedrag); CvT)

(...)

Deel 2c: Waarom ingrijpen noodzakelijk is

Zoals af te leiden uit de gedragingen van X in vergelijking met de wetenschappelijke literatuur, is er sprake van een pure vorm van ernstige ouderverstoting/ouderonthechting. Uit de ernsttaxatie blijkt dat dit op alle vlakken van de ontwikkeling van X reeds diep ingrijpt. Zij verliest niet alleen haar belangrijke (primaire) hechtingsfiguren, waarbij zij niet de kans krijgt om te rouwen. Op alle ontwikkelingsgebieden blijkt reeds schade, vaak al zeer ernstig. Om haar ontwikkelingskansen weer tijdig te keren is direct ingrijpen noodzakelijk. Amy Baker (2007, Zie citaat onder) beschrijft uitgebreid welke schade kinderen op volwassen leeftijd ondervinden van de verstoting. Door nu in te grijpen kan de schade mogelijk nog beperkt worden voordat X de volwassen leeftijd bereikt.

(...)

Deel 3: de rol van moeder B in de ouderverstoting

In dit deel wordt aan de hand van kenmerken beschreven in wetenschappelijke literatuur in hoeverre deze door moeder B worden toegepast en zij dus de verstoting in de hand werkt en in stand houdt (bewust of onbewust)

3a Associated Clinical Signs (Childress, 2016)

(...)

3b Table 5.1 The 17 primary parental alienation strategies Strategy (Baker, 2013)

(...)

3c Overige gedragingen van moeder B die de verstoting verergeren

(...)

Bijlage: Valkuilen en aanbevelingen voor in te zetten hulp. Noodzaak van deskundigheid

(...)

Bron: Working with Alienated Children and Families A Clinical Guidebook, Edited by Amy J.L. Baker and S. Richard Sauber (Routledge, 2013).'

6. De zitting in bovengenoemde procedure was op 14 februari 2020. Bij beschikking van 19 februari 2020 stelde de rechtbank dochter X onder toezicht van een gecertificeerde instelling. Bij beschikking van 4 maart 2020 wees de rechtbank het verzoek af tot wijziging van de hoofdverblijfplaats van dochter X. Het subsidiaire verzoek om nakoming van de zorgregeling op straffe van een dwangsom wees de rechtbank eveneens af. De rechtbank wees in deze beschikking voorts het zelfstandig ingediende verzoek van klaagster af om verweerster te verbieden contact te onderhouden met dochter X op straffe van een dwangsom. Het voorwaardelijk verzoek tot benoeming van een deskundige werd niet gehonoreerd omdat op 19 februari 2020 de ondertoezichtstelling werd uitgesproken.

3. Het standpunt van klaagster en de klachten

De klachten houden, zakelijk weergegeven, in dat verweerster in strijd heeft gehandeld met de Beroepscode NVO.

1. Dochter X wil al ruim drie jaar geen contact meer met verweerster. Verweerster is hierover juridische procedures gestart. In het verzoekschrift in één van deze procedures stelt verweerster zich op als professional (orthopedagoog) terwijl het haar eigen dochter betreft. Er is hierdoor sprake van een vermenging van rollen.

2. Verweerster trekt in het desbetreffende verzoekschrift een ferme conclusie zonder dit te onderbouwen met onderzoeksgegevens. Klaagster en dochter X hebben geen toestemming gegeven voor onderzoek en de conclusie is niet met hen besproken. Zij hebben ook geen toestemming gegeven om deze conclusie te delen met derden.

3. Verweerster verzoekt de rechter om op basis van haar conclusie verstrekkende maatregelen te treffen jegens dochter X, namelijk dat deze wordt verplicht om bij verweerster te gaan wonen. Verweerster probeert hiermee de uitkomst van de juridische procedure in haar voordeel te beïnvloeden.

4. Het standpunt van verweerster

Verweerster brengt in reactie op de klachten -zakelijk weergegeven- het volgende naar voren.

1. Verweerster is van mening dat zij niet strijdig heeft gehandeld met de Beroepscode 2017. Zij kan in de beroepscode geen enkel punt vinden waaraan zij zich niet heeft gehouden. Bovendien leest zij op de website van de NVO bij de klachtenprocedure dat een klacht moet gaan over het professioneel handelen van het betrokken NVO-lid. Zij heeft zich als moeder tot de rechtbank gewend in het belang van haar kind. Zij ziet niet wat dit met haar professioneel handelen te maken heeft. De klacht is daarom naar verweersters mening niet ontvankelijk maar zij gaat toch in op de punten in het klachtschrift.

2.1. In het citaat van klaagster uit het verzoekschrift van 2 januari 2020 ontbreekt het belangrijkste, namelijk de volgende toevoeging van verweersters advocaat: 'Omdat het in dit geval de casus van haar eigen dochter betreft, heeft cliënte hierover geen officiële rapportage kunnen maken'. Er staat dus duidelijk dat het niet gaat om een officieel (dus professioneel) rapport. Ter zitting heeft verweerster ook bezwaar gemaakt tegen gebruik van het woord 'rapportage' door de rechter. In de

onderliggende stukken bij het verzoekschrift die verweerster zelf heeft geschreven, staat opnieuw 'Omdat het hier een casus van haar eigen dochter betreft, kan moeder (...) hierover geen officieel rapport maken.'

2.2. Verweerster is in de rechtszaak bewust niet als professional naar voren getreden. Zij heeft expliciet omschreven in welke hoedanigheid zij haar bevindingen en conclusies heeft genoteerd, namelijk als moeder, en met welk doel, namelijk om de rechter te overtuigen van de ontwikkelingsbedreiging van haar dochter en de ernst van de situatie. Het op een rij zetten van symptomen en de ernst, gebeurt in veel situaties. Bij de rechter wordt zelfs verwacht dat de verzoeker met feiten onderbouwt waarom hij denkt dat een ondertoezichtstelling nodig is en dat een kind wordt bedreigd in de ontwikkeling. Verweerster heeft dit zo zorgvuldig en objectief mogelijk willen doen om de kansen voor haar dochter X te vergroten.

2.3. In de jaren voorafgaand aan de rechtszaak heeft verweerster langdurig aangedrongen bij klagster, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming om dochter X en het gezinssysteem te laten onderzoeken door een onafhankelijke professional op ouderverstoting of een andere psychopathologie. Veilig Thuis wilde destijds (in 2017) onderzoek doen maar de Raad voor de Kinderbescherming zag daar toen geen reden voor. In een beschikking van de rechter uit 2018 heeft de rechter aangegeven dat sprake zou kunnen zijn van ouderverstoting. De rechter heeft verweerster geadviseerd om zelf om een ondertoezichtstelling aan te vragen. Hiervoor is een goed onderbouwd verzoekschrift nodig. Het was aan verweerster om inzichtelijk te maken dat de hulp van een extern deskundige noodzakelijk was.

2.4. Verweerster is er zich steeds van bewust geweest dat zij niet als pedagoog kon optreden of oordelen omdat ze de moeder van dochter X is en dus niet objectief. Om zo dicht mogelijk bij de feiten te blijven, heeft ze ervoor gekozen om de onderbouwing op te bouwen zoals gebruikelijk is in een diagnostisch proces. Met de nadrukkelijke aantekening dat zij geen professioneel rapport heeft opgesteld. Dit doet ook zoveel mogelijk recht aan het kind. Zij heeft de rechter verzocht om een deskundige aan te wijzen om het onderzoek te doen.

3.1. Er waren geen onderzoeksgegevens beschikbaar omdat geen onderzoek is verricht. Zij heeft aan de hand van feiten onderbouwd waarom dochter X in gevaar was en waarom dus moest worden ingegrepen. Zij heeft dit gedaan door teksten en berichten van dochter X en van klagster te vergelijken met een in de literatuur omschreven fenomeen dat zeer ernstig en bedreigend is voor de ontwikkeling van een kind. Zij heeft vervolgens in haar hoedanigheid van moeder opgemerkt dat de conclusie moet zijn dat dit aan de hand is. Zij heeft daarbij gebruik gemaakt van de meest objectieve manier om psychopathologie en stoornissen te onderbouwen. Verweerster vindt dit de meest integere en respectvolle manier. Het is niet voor niets dat ook in het vakgebied van verweerster wordt gevraagd om dit zo te doen. Pedagogen gaan niet zomaar iets roepen over een cliënt; er moet goed worden onderbouwd waarom het zo is. Het feit dat verweerster haar document zo heeft opgebouwd, maakt het nog niet tot een onderzoeksrapport en zo is het ook niet gepresenteerd. Zij zou nooit een onderzoeksrapport maken over familieleden. Bovendien zou haar cliënt dan eerst toestemming hebben moeten geven voor het delen van informatie met derden. De opbouw zou dan ook als volgt zijn geweest: aanmelding, klachtanalyse, probleemanalyse, verklaringsanalyse, ernsttaxatie, onderzoeksfase met gestandaardiseerde toetsingsmiddelen, een integratief beeld, een advies en een indicatieanalyse. Zij heeft alleen elementen opgenomen die spelen bij een ondertoezichtstelling, namelijk de probleemomschrijving (opsommen en feitelijke weergave), de onderkenning van de problematiek (opsomming vergelijken met lijstjes in de literatuur) en de

ernsttaxatie.

3.2. Het probleem is dat klaagster dochter X in een ernstig bedreigende situatie heeft gebracht en gehouden. Klaagster staat er al ruim drie jaar niet voor open dat dochter X wordt onderzocht terwijl X in deze situatie verkeert. Als klaagster wel had meegewerkt, had verweerster geen ondertoezichtstelling hoeven aanvragen. In 2017 en 2018 hadden de zorgcoördinator van school, de schoolarts, Veilig Thuis en een gezinstherapeut al aan klaagster geadviseerd om dochter X te laten onderzoeken.

4. Verweerster heeft primair verzocht aan de rechter om een ondertoezichtstelling uit te spreken zodat een onafhankelijke deskundige naar de situatie kan kijken en hulpverlening kan worden gestart. Als het echt niet anders kon, heeft verweerster subsidiair verzocht om dochter X bij haar in huis te plaatsen. Echter, alleen als dit volgens deskundigen noodzakelijk zou zijn. Daarbij heeft verweerster steeds aangegeven dat zij contactherstel met klaagster zal bevorderen.

5. Verweerster heeft met het verzoek om een ondertoezichtstelling gehandeld in het belang van dochter X met een procedure die zij zo zorgvuldig en objectief mogelijk heeft opgebouwd.

6. Tot slot merkt verweerster nog het volgende op. Klaagster heeft in de gerechtelijke procedure aan de rechter verzocht om verweersters onderbouwing buiten beschouwing te laten omdat verweerster aan rolverwarring zou doen en als pedagoog naar voren zou zijn gestapt. De rechter heeft hierover opgemerkt dat zij als moeder kan inbrengen wat zij nodig acht. Hij merkte daarbij op dat zij naar voren trad als een moeder met veel kennis van kinderen en dat hij zelf besloot hoe hij dit zou meenemen in zijn besluit.

5. Nadere informatie klaagster

1. Klaagster deelt het College bij e-mail van 3 juli 2020 mee dat verweerster inmiddels hoger beroep heeft ingesteld tegen de beschikking van de rechtbank van 4 maart 2020. In deze procedure presenteert verweerster zich alleen nog als moeder. Wél gebruikt zij als bijlagen bij het verzoekschrift in hoger beroep het eerder ingediende verzoekschrift van 2 januari 2020 en het F-9-formulier van 4 februari 2020 met als bijlage het document van de hand verweerster (zie hierboven onder **2. De feiten**).

2. Klaagster stuurt het College voorts bij e-mail van 21 juli 2020 een afschrift van de uitspraak van de rechtbank van 4 maart 2020 met in 'geel' welk gedeelte in de uitspraak naar haar mening relevant is in deze zaak. In dit geel gemaakte gedeelte staat het volgende:

'4. De beoordeling

Vooraf

4.1. De rechtbank heeft conform het verzoek van moeder B, geen acht geslagen op het door moeder A opgemaakte rapport over X. Ongetwijfeld heeft moeder A expertise op het gebied van orthopedagogiek, maar zij kan onmogelijk objectief rapporteren over het gedrag en de situatie van X omdat zij als moeder zelf onderdeel van die situatie is. Voor analyses en conclusies op grond van dit gestelde gedrag van X geldt hetzelfde. De rechtbank kan alleen al om deze reden aan deze rapportage dan ook geen waarde hechten.'

6. De hoorzitting

1. Klaagster brengt in de hoorzitting van 26 augustus 2020 -voor zover hier van belang- nog het volgende naar voren.

1.1. In reactie op de vraag van de hoorcommissie in hoeverre klaagster het document van verweerster van 46 pagina's ziet als onderzoeksgegevens, deelt klaagster mee dat zij nog niet de beschikking had over dit document toen zij de onderhavige klacht indiende. Als zij opnieuw een klacht zou indienen, zou zij dit niet meer zo formuleren.

1.2. In reactie op de vraag van de hoorcommissie hoe zij de klacht dan wel zou formuleren, antwoordt klaagster dat ze nu zou schrijven dat verweerster een ferme conclusie heeft getrokken waarbij ze de indruk wekt dit als professional te hebben gedaan. Dit had grote gevolgen voor klaagster en haar dochter.

2. Verweerster brengt in de hoorzitting van 26 augustus 2020 -voor zover hier van belang- nog het volgende naar voren.

2.1. Zij kende het fenomeen ouderverstoting niet voor 2017/2018. Door zichzelf hierin te scholen, is zij dit op het spoor gekomen. Zij moest aan de rechter duidelijk maken welke zorgen zij had over hun dochter. Zij heeft nooit de bedoeling gehad om als professional op te treden. Zij weet heel goed dat dit niet de bedoeling is. Dit is ook de reden dat zij overal steeds heeft bijgezet dat zij als moeder handelde. Het bewuste stuk is geen rapportage. Dit heeft zij ook bij de rechtbank steeds naar voren gebracht. Als moeder kan zij hierover niet neutraal oordelen.

2.2. Zij heeft in haar eigen stuk wel haar professionele achtergrond genoemd. Zij heeft ook de feiten genoemd die zich voordoen in het gezinssysteem. Zij is een vakidoot. Zij wilde de meest objectieve en duidelijke manier van werken gebruiken. Psychodiagnostici kunnen dit heel helder en goed. Zij is echter nooit op de stoel van de professional gaan zitten en heeft dit duidelijk naar voren gebracht.

2.3. Verweerster is misschien te ver gegaan in haar beroepsdeformatie. Zij heeft echter steeds verklaard dat dit stuk geen rapportage was. Zij heeft verzocht om een deskundigenonderzoek naar meerdere hypothesen. Verweerster heeft ook verklaard dat ze zichzelf wil laten onderzoeken. Misschien heeft ze iets verkeerd gedaan in de relatie met dochter X. Misschien is het geen ouderverstoting maar psychopathologie. Zij is geen professionele relatie aangegaan met dochter X of klaagster. Als moeder heeft zij aan de rechter inzichtelijk proberen te maken wat de situatie is waarin dochter X verkeert. Deze is niet gezond.

2.4. Verweerster heeft haar verslag op een professionele manier vorm gegeven -terwijl zij alleen als moeder optrad- omdat de manier waarop in haar vakgebied informatie wordt verzameld heel goed is. Zij is daarin geoefend en getraind in haar hoedanigheid van orthopedagoog. Zij is niet in staat om 'maar iets te roepen' of om een checklist te nemen en daar maar wat langs te leggen. Zij is van mening dat meer recht wordt gedaan aan het kind als de situatie wordt onderbouwd met duidelijke gedragingen en feiten. Zij heeft aan de rechter gevraagd of er misschien sprake was van ouderverstoting maar zij heeft ook andere vragen aan de rechter gesteld. En zij heeft ook andere hypothesen voorgelegd. De andere mogelijkheden die zij heeft overwogen zijn psychopathologie omdat in de familie van klaagster, die de biologische moeder is, autismeverwante stoornissen voorkomen. Er kan ook iets fout zijn gegaan in de relatie tussen verweerster en haar dochter. Maar zij weet vrij zeker dat dat het niet is. Er is geen sprake van mishandeling of misbruik.

2.5. Het kan zijn dat in het door verweerster ingediende document niet alle alternatieve hypotheses staan vermeld. Verweerster heeft dit op diverse manieren en verschillende momenten naar voren gebracht. Zij heeft altijd gezegd -in haar contacten met de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en de rechtbank- dat zij wil dat alles wordt onderzocht. Dit is ook de vraag die zij in haar stuk stelt: laat een deskundige hier naar kijken en dit goed onderzoeken.

2.6. Verweerster beaamt dat zij in het document de eerste drie stappen van de diagnostische cyclus heeft gevolgd eindigend in een ernsttaxatie die zij op een aantal probleemclusters opnieuw heeft toegepast. De eerste drie stappen in de diagnostische cyclus zijn voorinformatie ten behoeve van een hypothese. Verweerster is hiermee gekomen tot de fase van de hypotheseformulering. Verweerster maakt bezwaar tegen de veronderstelling dat zij een diagnose heeft gesteld in dit document. Dit is niet het geval en dit was niet haar bedoeling. Zij concludeert in het document dat men er niet omheen kan dat als alles bij elkaar wordt gelegd, het bijna wel zo moet zijn dat er sprake is van ouderverstoting. Zij spreekt zo als moeder. Haar document is inderdaad uitgebreider en dieper onderbouwd dan een lijstje met ADHD-symptomen van twee of drie bladzijden. Zij gaat misschien dieper op de zaken in. Dit is vanwege haar beroepsdeformatie.

2.7. Verweerster was bij de werkgroep ouderverstoting betrokken maar nu niet meer. Zij had zich aangemeld in haar hoedanigheid van ouder. De werkgroep had aan haar gevraagd om een casus te beschrijven zoals deze in haar beroepsgroep gebruikelijk is. Dit heeft zij gedaan. De werkgroep zelf heeft tot doel om ouderverstoting beter in kaart te brengen zodat dit fenomeen wordt onderkend in juridische procedures. Het document van 46 bladzijden dat zij heeft ingebracht in de juridische procedure is een deel van de casus die zij voor de werkgroep heeft beschreven. Zij heeft dit stuk later herschreven.

7. Juridisch kader

De Beroepscode 2017 van de NVO is op 1 januari 2017 in werking getreden.

Artikel 1 van de Beroepscode 2017 (Werkings sfeer) bepaalt -voor zover hier van belang- het volgende:

‘3. De beroepscode is van toepassing op het handelen en nalaten van de pedagoog, ongeacht of hier een financiële vergoeding tegenover staat. En in alle rollen die de pedagoog kan hebben, zoals: adviseur, begeleider, behandelaar, beleidsmedewerker, bestuurder, diagnosticus, docent, (getuige-)deskundige, mediator, supervisor, (onderwijs)adviseur, onderzoeker of therapeut.

4. De beroepscode is niet alleen van toepassing op het handelen en nalaten van de pedagoog in professionele relaties. Maar ook op ieder ander handelen en nalaten van de pedagoog dat zijn weerslag kan hebben op professionele relaties, zoals uitingen in de (sociale) media en handelen in de privésfeer, voor zover de pedagoog zich uitdrukkelijk als pedagoog manifesteert.’

Artikel 10 van de Beroepscode 2017 (Zorgvuldigheid) bepaalt -voor zover hier van belang- het volgende:

‘3. De pedagoog is in zijn professioneel handelen en nalaten zorgvuldig jegens een ieder.’

Artikel 23 van de Beroepscode 2017 (Onverenigbare opdrachten of rollen) bepaalt -voor zover hier van belang- het volgende:

1. De pedagoog aanvaardt geen opdracht die niet te verenigen is met een reeds eerdere aanvaarde opdracht, ook als er geen sprake is van dezelfde cliënt. Bij de motivering van zijn weigering neemt de pedagoog de geheimhouding in acht zoals beschreven in artikel 11.
2. De pedagoog expliciteert zijn verschillende rollen als hij gelijktijdig of achtereenvolgens verschillende professionele rollen heeft ten opzichte van zijn cliënt. De pedagoog vermijdt het vermengen van verschillende professionele rollen voor zover deze onverenigbaar zijn uit het oogpunt van de zorg van een goed pedagoog.
3. De pedagoog is alert op situaties waarin de belangen van de cliënt, van de opdrachtgever en/of van leden van het cliëntsysteem onverenigbaar zijn. Indien een dergelijke situatie ontstaat, expliciteert de pedagoog zo spoedig mogelijk zijn positiekeuze ten opzichte van alle betrokkenen.
4. De pedagoog aanvaardt geen opdracht waarbij de professionele relatie vermengd raakt, of kan raken, met de informele relatie die de pedagoog heeft met de cliënt. Zoals in die gevallen waarin er tussen de pedagoog en de cliënt of een lid van het cliëntsysteem een familie-, liefdes- of vriendschapsrelatie bestaat.'

8. De beoordeling van de klacht

Het College overweegt als volgt.

1. Het College wijst er allereerst op dat het bij de tuchtrechtelijke toetsing van professioneel handelen er niet om gaat of dat handelen beter had gekund, maar om het geven van een antwoord op de vraag of de pedagoog bij het beroepsmatig handelen is gebleven binnen de grenzen van een redelijk bekwame beroepsuitoefening, rekening houdend met de stand van de wetenschap ten tijde van het klachtwaardig handelen en met hetgeen toen in de beroepsgroep ter zake als norm of standaard was aanvaard.

2. Vast staat dat de Beroepscode 2017 ook van toepassing is indien een pedagoog zich in de privésfeer uitdrukkelijk als pedagoog manifesteert. Dit blijkt uit artikel 1, vierde lid van de Beroepscode 2017. In deze zaak wordt erover geklaagd dat verweerster zich in een juridische procedure heeft opgesteld als pedagoog terwijl de procedure haar eigen dochter betrof. Er is hier derhalve sprake van een klacht over het handelen van verweerster in de privésfeer waarbij zij zich in een juridische procedure zou hebben gemanifesteerd als pedagoog. De klacht is ontvankelijk.

3.1. Vervolgens dient het College te oordelen over de klacht of verweerster zich in de privésfeer inderdaad als pedagoog heeft gemanifesteerd. Met in de privésfeer wordt dan bedoeld -zo blijkt uit het klachtschrift- in de juridische procedure die verweerster op 2 januari 2020 is gestart tegen klaagster waarin zij onder meer verzocht om de ondertoezichtstelling van dochter X, en dan met name in het verzoekschrift en het document dat op 4 februari 2020 is ingebracht in de procedure. Verweerster stelt zich samengevat op het standpunt dat zij steeds aan de rechter heeft duidelijk gemaakt dat zij in de juridische procedure niet als professional optrad maar als moeder. Dit staat ook in het stuk van 4 februari 2020. Dit document is geen professionele rapportage.

3.2. Het College bespreekt hier eerst het stuk van 4 februari 2020 genaamd 'Rapportage en behandeling'. Hoewel het formeel juist is dat verweerster in dit document heeft opgenomen dat het hier de casus van haar eigen dochter betreft en dat zij daarom geen officieel rapport kan opstellen, heeft zij materieel wel de schijn gewekt dat dit document de rapportage is van een deskundige die de diagnose van ouderverstoting/ouderonthechting stelt bij dochter X. Dit blijkt onder meer uit:

- de titel van het document;
- de uitgebreidheid en gedetailleerdheid van het document dat een lengte heeft van 46 bladzijden;
- de opbouw van het document waarin verweerster ogenschijnlijk de eerste drie stappen van de diagnostische cyclus volgt. Deel 2a heeft als titel 'Is er sprake van actieve ouderonthechting (ouderverstoting)?' Deel 2b van het document bestaat uit ernsttaxaties die zij toepast op een aantal door haar benoemde probleemclusters met gedragingen van dochter X en zij kwalificeert onder Overzicht het onthechtingsgedrag van dochter X als 'zeer ernstig'. Vervolgens concludeert zij in deel 2c dat uit het voorgaande valt af te leiden dat hier sprake is van een pure vorm van ernstige ouderverstoting/ouderonthechting. In deel 3 beschrijft verweerster, aan de hand van de wetenschappelijk literatuur, hoe klaagster de ouderverstoting in de hand werkt en in stand houdt;
- het feit dat verweerster zich in het bewuste document profileert als pedagoog met specifieke expertise op het gebied van ouderverstoting.

Het kan dan ook niet worden uitgesloten dat een niet-deskundige op dit terrein, zoals een rechter, dit stuk opvat als een rapportage op het terrein van de pedagogiek opgesteld door een deskundige, althans dat het hier een rapportage betreft met het gezag van deskundigheid.

3.3. Verweerster verklaarde in de hoorzitting haar handelen vanuit haar beroepsdeformatie. Zij wilde de meest objectieve en duidelijke manier van werken gebruiken. Zij is niet in staat om 'zomaar iets te roepen' of om een checklist te nemen en daar maar wat langs te leggen. Het College is van mening dat deze intentie het handelen van verweerster niet rechtvaardigt. Zij had zich er rekenschap van moeten geven dat zij in dit document deze professionele aanpak achterwege had moeten laten. Een moeder, ook een moeder met een orthopedagogische achtergrond, kan onmogelijk objectief het gedrag van haar eigen dochter beschrijven met name niet omdat dit gedrag in relatie staat tot haar eigen gedrag. Verweerster had kunnen volstaan met een opsomming van gedragingen die haar opvielen in de jaren voorafgaand aan de juridische procedure met eventueel de toevoeging dat zij als pedagoog over specifieke kennis beschikt op het terrein van de opvoedkunde.

3.4. Resumerend is het College van oordeel dat verweerster zich als pedagoog heeft gemanifesteerd in de privésfeer en hiermee haar professionele rol heeft vermengd met haar rol van privépersoon. Hiermee handelde zij onzorgvuldig zoals bedoeld in artikel 10 derde lid in samenhang met artikel 1 vierde lid van de Beroepscode 2017. Door deze vermenging van rollen gedurende de juridische procedure, waarbij verweerster weliswaar expliciet aangeeft niet op te treden als pedagoog maar feitelijk wel de indruk wekt als zodanig op te treden, handelde zij voorts strijdig met de geest van artikel 23 in samenhang met artikel 1 vierde lid van de Beroepscode 2017. De klacht is op dit onderdeel gegrond.

4.1. De tweede klacht is dat verweerster in haar verzoekschrift een ferme conclusie heeft getrokken zonder dit te onderbouwen met onderzoeksgegevens. In de hoorzitting nuanceerde klaagster dit door te verklaren dat zij de klacht als volgt zou formuleren als zij deze opnieuw zou indienen: verweerster heeft in haar verzoekschrift een ferme conclusie getrokken waarbij ze de indruk wekte dit als professional te hebben gedaan. In het navolgende wordt daarom ervan uitgegaan dat dit laatste de klacht is.

4.2. In 24. van het verzoekschrift staat dat het onderhavige verzoek ten aanzien van de conclusie dat sprake is van ouderverstoting nader zal worden onderbouwd en aangevuld. Verweerster concludeert hier dus dat er sprake is van ouderverstoting. Het College vindt dat dit inderdaad een ferme conclusie is. Deze conclusie kan verweerster worden aangerekend ondanks het feit dat het verzoekschrift van de hand van haar advocaat is. Een advocaat vertegenwoordigt immers altijd het standpunt van zijn

cliënt.

4.3. Verweerster wekt vervolgens in het verzoekschrift de schijn dat hier een deskundige spreekt die concludeert dat bij dochter X sprake is van ouderverstoting. Onder 23. staat immers dat verweerster, zelf orthopedagoog en psychotherapeut van beroep, wanneer zij het waargenomen gedrag van dochter X objectief beschrijft en middels de diagnostische cyclus toetst aan de laatste wetenschappelijke inzichten en onderzoeken, geen andere conclusie kan trekken dan dat hier sprake is van pure en ernstige ouderverstoting. Hetgeen hierboven onder 3. is overwogen, is derhalve ook hier van toepassing. Een moeder, ook een moeder met een orthopedagogische achtergrond, kan onmogelijk objectief concluderen over het gedrag van haar eigen dochter.

4.4. Verweerster heeft zich in haar verzoekschrift als pedagoog gemanifesteerd in de privésfeer en hiermee haar professionele rol vermengd met haar rol van privépersoon. De klacht is op dit onderdeel gegrond.

5. De derde klacht is dat verweerster heeft geprobeerd de uitkomst van de juridische procedure in haar voordeel te beïnvloeden. Aangezien verweerster hier handelde als privépersoon in een door haar aangespannen rechtszaak, wordt niet ingezien dat zij hiermee strijdig met de Beroepscode 2017 heeft gehandeld. De verzoeker in een juridische procedure probeert immers altijd de rechter van zijn gelijk te overtuigen. Er is hier geen sprake van vermenging van de professionele rol en haar rol als privépersoon. De klacht is op dit onderdeel ongegrond.

9. Uitspraak

Het voorgaande overwegende komt het College tot de volgende uitspraak.

De eerste en tweede klacht zijn gegrond. De derde klacht is ongegrond.

Het College acht het opleggen van een maatregel passend nu verweerster in de privésfeer haar professionele rol en haar rol als privépersoon onvoldoende van elkaar heeft gescheiden. Het College legt aan verweerster de disciplinaire maatregel op van een waarschuwing. Met het opleggen van een waarschuwing wil het College uitdrukken dat er sprake is van een zakelijke terechtwijzing naar aanleiding van een onjuiste handelwijze. De waarschuwing heeft geen gevolgen voor de beroepsuitoefening van verweerster.

Aldus gedaan op 15 oktober 2020 door het College van Toezicht.

de heer mr. T.J. Dorhout Mees, voorzitter

mevrouw mr. J. Siemons, ambtelijk secretaris